

ספירת העומר – הרמב"ם – חלק א'

הרב דודי גרינפלד

הקטעים נערכו בסיוע כותבי העלון השבועי של מרכז מורשת הרמב"ם

הימים שבין פסח לעצרת מצוינים על ידי ספירת העומר. בימי ספירת העומר אנו צועדים מהחירות הפיזית אל החירות הרוחנית – קבלת התורה. חוץ מההכנה הרוחנית לקראת חג מתן תורה, נוספו לימים אלו מנהגי אבלות על מותם של תלמידיו הרבים של רבי עקיבא, שמתו בימים אלו.

באיגרת רב שרירא גאון (פסקה י) מובא שתלמידי רבי עקיבא נהרגו על ידי המלכות. מתוך כך הניחו חוקרים רבים שתלמידי רבי עקיבא מתו במרד הגדול כלוחמים בצבאו של בר כוכבא. לפנינו אפוא תופעה מיוחדת של השתתפות של עשרות אלפי בני ישיבה, תלמידיו של גדול הדור, במלחמה. המניע לגיוס ההמוני היה הבנתו של רבי עקיבא שבר כוכבא הוא המשיח. ואולם בדברי חז"ל דמותו של בר כוכבא מוצגת כמי שלא היה מגדולי הצדיקים והמאמינים שבדור. וכך תפילתו של בר כוכבא ביציאתו לקרב מתוארת במדרש:

"ובשעה שהיו יוצאין למלחמה היו אומרים: לא תסעוד ולא תסכיף [אל תעזור ואל תפריע]. הדא הוא דכתיב 'הלא אתה א-להים זנחתנו ולא תצא א-להים בצבאותינו'."

(איכה רבה ב, ד)

אם כן צריך להבין, מדוע הצטרפו רבי עקיבא ותלמידיו לאדם שכזה, וכיצד ראו בו דמות של משיח?

הרמב"ם כותב במסגרת הבירור על המשיח ותפקידו בעניין יחסו של רבי עקיבא לבר כוכבא וצבאו: "אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו שהטפשים אומרים. אין הדבר כן, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוזבא [בר כוכבא] המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעוונתו. כיוון שנהרג, נודע שאינו משיח. ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת".

(הלכות מלכים ומלחמותיהם יא, ג)

רבי עקיבא ראה בבר כוכבא משיח, והיה שותף לו במלחמותיו, אף על פי שלא עשה כל מופת. מכאן הרמב"ם לומד שהמשיח אינו צריך לעשות מופתים.